

ANALIZA RIZIKA OSTVARENJA FINANSIJSKOG REZULTATA I DONJE TAČKE RENTABILNOSTI

U analizu rizika ostvarenja finansijskog rezultata i donje tačke rentabilnosti se ne uključuju ostali prihodi, ostali rashodi, neto dobitak poslovanja koji se obustavlja, neto gubitak poslovanja koji se obustavlja, zbog toga što su oni privremeni i kao takvi ne mogu biti dugoročan osnov ostvarenja finansijskog rezultata.

U uslovima kada preduzeće primenjuje sistem obračuna po ukupnim troškovima ili obračun po proizvodnim troškovima mora se poći od troškova proizvodnje, prvo se troškovi proizvodnje moraju razdvojiti na komponentu fiksnih i komponentu varijabilnih troškova i srazmerno njihovoj proporciji razdvajaju se i rashodi u Bilansu uspeha. Kod preduzeća koja primenjuju sistem obračuna po varijabilnim troškovima taj problem ne postoji, jer su troškovi raščlanjeni na varijabilne i fiksne.

Primenom direktne (subjektivne) metode kod posmatranog preduzeća izvršili smo razdvajanje poslovnih rashoda na varijabilnu i fiksnu komponentu.

Varijabilni rashodi = varijabilni materijalni rashodi + varijabilni deo bruto plata

PRETPOSTAVKA: Od ukupnog iznosa bruto plata fiksni deo čini 60% a varijabilni deo 40%.

Varijabilni rashodi u TG (5.916.111): Varijabilni materijalni rashodi (5.398.807) + varijabilni deo bruto plata ($40\% * 1.293.260$) = $5.398.807 + 517.304 = 5.916.111$

Varijabilni rashodi u PG (5.403.788,6): Varijabilni materijalni rashodi (4.882.051) + varijabilni deo bruto plata ($40\% * 1.304.344$) = $4.882.051 + 521.737,6 = 5.403.788,6$

Fiksni i pretežno fiksni rashodi = amortizacija i troškovi rezervisanja + pretežno fiksni rashodi + fiksni deo bruto plata

Fiksni i pretežno fiksni rashodi u TG (1.584.248): Amortizacija i troškovi rezervisanja (547.532) + pretežno fiksni rashodi (260.760) + fiksni deo bruto plata ($60\% * 1.293.260$) = $547.532 + 260.760 + 775.956 = 1.584.248$

Fiksni i pretežno fiksni rashodi u PG (1.617.456,4): Amortizacija i troškovi rezervisanja (542.826) + pretežno fiksni rashodi (292.024) + fiksni deo bruto plata ($60\% * 1.304.344$) = $542.826 + 292.024 + 782.606,4 = 1.617.456,4$

Neto rashodi finansiranja u TG (-124.020): finansijski rashodi (133.321) - finansijski prihodi (257.341)

Neto rashodi finansiranja u PG (-96.870): finansijski rashodi (208.313) - finansijski prihodi (305.183)

u 000 dinara			
Redni broj	Pozicija	Tekuća godina	Prethodna godina
1	Poslovni prihodi	9.579.452	8.716.887
2	Varijabilni rashodi	5.916.111	5.403.788,6
3	Marža pokrića (1-2)	3.663.341	3.313.098,4
4	Fiksni i pretežno fiksni rashodi	1.584.248	1.617.456,4
5	Neto rashodi finansiranja-finansijski rezultat iz finansiranja	-124.020	-96.870
6	Poslovni rezultat-finansijski rezultat iz poslovnih prihoda (3-4)	2.079.093	1.695.642
7	Bruto finansijski rezultat-finansijski rezultat iz redovnog poslovanja (6-5)	2.203.113	1.792.512
8	Faktor poslovnog rizika (3/6)	1,76199	1,95389
9	Faktor finansijskog rizika (6/7)	0,94371	0,94596
10	Faktor ukupnog rizika (8*9)	1,66281	1,84830
11	% učešća marže pokrića u poslovnom prihodu (3/1*100)	38,24%	38,01%
12	Potreban poslovni prihod za ostvarenje neutralnog poslovnog rezultata (4/11*100)	4.142.907,95	4.255.344,38
13	% iskorišćenja poslovnog prihoda za ostvarenje neutralnog poslovnog rezultata (12/1*100)	43,25%	48,82%
14	Stopa elastičnosti ostvarenja neutralnog poslovnog rezultata ((1-12)/1)*100	56,75%	51,18%
15	Potreban poslovni prihod za ostvarenje neutralnog bruto finansijskog rezultata ((4+5)/11)*100	3.818.587,87	4.000.490,40
16	% iskorišćenja poslovnog prihoda za ostvarenje neutralnog bruto finansijskog rezultata (15/1*100)	39,86%	45,89%
17	Stopa elastičnosti ostvarenja neutralnog bruto finansijskog rezultata ((1-15)/1)*100	60,14%	54,11%

Analiza rizika ostvarenja finansijskog rezultata

Odgovor: Faktor poslovnog rizika pokazuje koliko se brže menja poslovni rezultat nego što se menja marža pokrića. Preduzeće je zainteresovano da faktor poslovnog rizika bude što niži, jer je manji rizik smanjenja poslovnog rezultata ispod granice koja obezbeđuje pozitivan bruto finansijski rezultat. Kod posmatranog preduzeća faktor poslovnog rizika je 1,76199 u tekućoj godini, odnosno 1,95389 u prethodnoj godini. Rizik ostvarenja poslovnog rezultata kod posmatranog preduzeća je niži u tekućoj godini nego u prethodnoj godini.

Faktor finansijskog rizika pokazuje koliko se puta brže menja bruto finansijski rezultat kada se poslovni rezultat promeni za jedan procenat. Preduzeće je zainteresovano da faktor finansijskog rizika bude što niži. Kod posmatranog preduzeća faktor finansijskog rizika je 0,94371 u tekućoj godini, odnosno 0,94596 u prethodnoj godini.

Faktor ukupnog rizika pokazuje koliko se puta brže menja bruto finansijski rezultat pri svakoj promeni marže pokrića. Preduzeće je zainteresovano da faktor ukupnog rizika bude što niži. Kod posmatranog preduzeća faktor ukupnog rizika je 1,66281 u tekućoj godini, odnosno 1,84830 u prethodnoj godini. Rizik ostvarenja bruto finansijskog rezultata kod posmatranog preduzeća je niži u tekućoj godini nego u prethodnoj godini.

Analiza donje tačke rentabilnosti

Odgovor: Donja tačka rentabilnosti je ona tačka u kojoj se prihodi izjednačavaju sa rashodima, što znači da je u toj tački finansijski rezultat neutralan (ravan nuli). Kod posmatranog preduzeća utvrđene su dve donje tačke rentabilnosti:

1. Tačka neutralnog poslovnog rezultata – to je tačka u kojoj se poslovni prihodi izjednačavaju sa fiksnim i pretežno fiksnim rashodima i delom varijabilnih rashoda koji su sadržani u prihodima koji obezbeđuju neutralan poslovni rezultat i
2. Tačka neutralnog bruto finansijskog rezultata – to je tačka u kojoj se poslovni prihodi izjednačavaju sa fiksnim i pretežno fiksnim rashodima, neto rashodima finansiranja i delom varijabilnih rashoda koji su sadržani u prihodima koji obezbeđuju neutralan bruto finansijski rezultat. Posmatrano preduzeće je iskoristilo poslovni prihod za ostvarenje neutralnog poslovnog rezultata 43,25% tekuće godine, odnosno 48,82% prethodne godine, dakle manje od 100%, pa je ostvaren pozitivan poslovni rezultat (poslovni dobitak). Stopa elastičnosti ostvarenja neutralnog poslovnog rezultata kod posmatranog preduzeća je veća u tekućoj godini nego u prethodnoj godini (56,75% tekuće godine, odnosno 51,18% prethodne godine). Ako je ostvaren negativan poslovni rezultat, % iskorišćenja poslovnog prihoda za ostvarenje neutralnog poslovnog rezultata biće veći od 100%, jer je potreban poslovni prihod za ostvarenje neutralnog poslovnog rezultata veći od ostvarenog poslovnog prihoda. U takvim okolnostima stopa elastičnosti ostvarenja neutralnog poslovnog rezultata biće negativna.

Posmatrano preduzeće je iskoristilo poslovni prihod za ostvarenje neutralnog bruto finansijskog rezultata 39,86% tekuće godine, odnosno 45,89% prethodne godine, dakle manje od 100%, pa je ostvaren pozitivan bruto finansijski rezultat (bruto dobitak). Stopa elastičnosti ostvarenja neutralnog bruto finansijskog rezultata kod posmatranog preduzeća je veća u tekućoj godini nego u prethodnoj godini (60,14% tekuće godine, odnosno 54,11% prethodne godine). Ako je ostvaren negativan bruto finansijski rezultat, % iskorišćenja poslovnog prihoda za ostvarenje neutralnog bruto finansijskog rezultata biće veći od 100%, jer je potreban poslovni prihod za ostvarenje neutralnog bruto finansijskog rezultata veći od ostvarenog poslovnog prihoda. U takvim okolnostima stopa elastičnosti ostvarenja neutralnog bruto finansijskog rezultata biće negativna.